

NJ 2015/37: Geen verplichting voor de rechter om de betrokkene na berechting bij verstek te informeren over vervullen formaliteiten voor instellen ...

[Klik hier om het document te openen in een browser venster](#)

Instantie:	Hoge Raad (Strafkamer)	Datum:	16 september 2014
Magistraten:	Mrs. W.A.M. van Schendel, B.C. de Savornin Lohman, H.A.G. Splinter-van Kan	Zaaknr:	13/04504
Conclusie:	A-G mr. P.C. Vegter		
Noot:	N. Rozemond	Roepnaam:	-
Brondocumenten:	ECLI:NL:HR:2014:2789, Uitspraak, Hoge Raad (Strafkamer), 16-09-2014; ECLI:NL:PHR:2014:1577, Conclusie, Hoge Raad (Advocaat-Generaal), 10-06-2014; Beroepschrift, Hoge Raad, 13-02-2014		

Wetgeving: Art. 381, 408, 511g Sv

Brondocument: HR, 16-09-2014, nr. 13/04504

Essentie

Het middel steunt op de opvatting dat de politierechter de betrokkene, die geen raadsman had en te kennen had gegeven hoger beroep te willen instellen, had moeten inlichten over de formaliteiten die daartoe vervuld moeten worden. Die opvatting is niet juist. Zoals het hof heeft vastgesteld, is de betrokkene door de politierechter bij verstek veroordeeld en is hij, toen hij zich na afloop van de behandeling van zijn zaak in de zittingszaal had vervoegd, door de politierechter geïnformeerd over de gedane uitspraak. In het onderhavige geval was dus niet de situatie aan de orde — waarop HR 12 oktober 2010, *NJ* 2010/585 ziet — dat de betrokkene op de voet van art. 381 Sv de gelegenheid werd geboden om afstand te doen van het openstaande rechtsmiddel en naar aanleiding daarvan verklaarde in hoger beroep te willen gaan.

Partij(en)

Arrest op het beroep in cassatie tegen een uitspraak van het Gerechtshof 's-Hertogenbosch van 5 september 2013, nummer 20/000765-13, op een vordering tot ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel ten laste van: H. Adv. mr. R.J. Baumgardt, te Spijkenisse.

Voorgaande uitspraak

Cassatiemiddel:

(zie 2.1; *red.*)

Conclusie

Conclusie A-G mr. P.C. Vegter:

1. Het Gerechtshof 's-Hertogenbosch heeft bij arrest van 5 september 2013 de verdachte niet ontvankelijk verklaard in het hoger beroep.
2. Namens verdacht is beroep in cassatie ingesteld. Mr. R.J. Baumgardt, advocaat te Spijkenisse, heeft een schriftuur ingezonden, houdende twee middelen van cassatie.
3. Het *eerste middel* behelst de klacht dat het Hof ten onrechte heeft aangenomen dat zich een omstandigheid heeft voorgedaan waaruit voortvloeit dat het vonnis van de Rechtbank van 21 maart 2011 in de ontnemingszaak verzoeker bekend was en het hoger beroep derhalve binnen 14 dagen na die datum diende te worden ingesteld, althans dat het Hof dit oordeel met onvoldoende redenen heeft omkleed.
4. De stukken van het geding houden, voor zover voor de beoordeling van het middel van belang, het volgende in:
 - (i) Blijkens het proces-verbaal van de terechtzitting in eerste aanleg van 21 maart 2011 is verzoeker ter terechtzitting niet verschenen en is verstek verleend tegen de niet verschenen verdachte.
 - (ii) Blijkens de akte beroep heeft verzoeker op 28 april 2011 beroep ingesteld tegen het vonnis van de Rechtbank van 21 maart 2011.
 - (iii) Bij de stukken bevindt zich een standaardformulier 'hoger beroep' waarop verzoeker heeft gemeld:

“Ik ben niet bij de zitting aanwezig geweest, omdat: er een zwaar ongeluk gebeurde op de heenreis naar de zitting. Hierdoor belande ik in de file en kwam hierdoor te laat op de zitting.”
 - (iv) In het proces-verbaal van de terechtzitting in hoger beroep van 12 juli 2012 is onder meer het volgende gerelateerd:

“De voorzitter deelt mede dat uit het grievenformulier bij de akte beroep naar voren komt dat verdachte te laat was bij de terechtzitting in eerste aanleg op 21 maart 2011 in verband met een file als gevolg van een ongeval.
De verdachte verklaart als volgt.
Dat is juist. Er was een zwaar ongeluk gebeurd waardoor ik in de file terecht kwam. Ik was 2 tot 3 minuten te laat op de zitting en ik mocht niets meer zeggen. Ik heb meteen gezegd dat ik in hoger beroep wilde gaan.
De voorzitter merkt op dat de verdachte pas op 28 april 2011 hoger beroep heeft ingesteld.
De verdachte verklaart hierop dat hij dacht dat dat kon.
De voorzitter deelt mede dat binnen 14 dagen na het wijzen van het vonnis hoger beroep dient te worden ingesteld indien de dag van de terechtzitting de verdachte tevoren bekend was. De termijn waarbinnen hoger beroep moet worden ingesteld, is ook vermeld op de bij de dagvaarding in eerste aanleg behorende standaard toelichting.
De verdachte verklaart als volgt.
Ik heb telefonisch contact opgenomen met iemand van de Rechtbank 's-Hertogenbosch om door te geven dat ik in hoger beroep wilde gaan. Door die persoon werd mij medegedeeld dat dat niet meteen hoefde te gebeuren en dat ik altijd later nog hoger beroep kon instellen. U, voorzitter, vraagt mij wanneer ik heb gebeld en met wie. Ik weet niet meer wanneer dit is geweest. Ook weet ik de naam van deze persoon niet meer. Ik denk dat sprake is geweest van een misverstand. Omdat er iets tussen is gekomen, heb ik uiteindelijk op 28 april 2011 hoger beroep ingesteld. Ik dacht dat dat op tijd was.”
 - (v) In het proces-verbaal van de terechtzitting in hoger beroep van 22 augustus 2012 is onder meer gerelateerd:

“De voorzitter stelt terstond de ontvankelijkheid van verdachte in het hoger beroep aan de orde.
De advocaat-generaal deelt mede:
Mijns inziens is de verdachte niet ontvankelijk in het hoger beroep.
In eerste aanleg zijn de hoofdzaak en de ontnemingszaak gelijktijdig op één zitting behandeld. Bij de behandeling van de hoofdzaak in hoger beroep heeft de verdachte ter terechtzitting, blijkens het proces-verbaal van 12 juli 2012, het volgende gezegd: ‘Ik was 2 tot 3 minuten te laat op de terechtzitting en ik mocht niets meer zeggen. Ik heb meteen gezegd dat ik in hoger beroep wilde gaan.’
Verdachte moet op dat moment hebben geweten van de uitspraak, zowel in de strafzaak als in de

ontnemingszaak.

De voorzitter deelt mede:

De verdachte heeft op de zitting van 12 juli 2012 een duidelijk verhaal verteld over de gang van zaken. Hij kan echter zijn gesprek met een medewerker van de rechtbank niet onderbouwen.

De raadsman verklaart:

Mijn cliënt was wel op de hoogte van de zitting. Uit de stukken blijkt echter niet dat mijn cliënt op de hoogte was van de ontnemingsvordering.

De advocaat-generaal deelt mede:

In het dossier bevindt zich geen akte van betekening van de ontnemingsvordering.

De raadsman verklaart:

Nu mijn cliënt niet op de hoogte was van de ontnemingsvordering, is de appeltermijn van de ontnemingszaak niet op hetzelfde moment gaan lopen als de termijn in de hoofdzaak.

De advocaat-generaal deelt mede:

Verdachte was te laat op de zitting in eerste aanleg. Hij geeft in hoger beroep aan dat hij op de zitting in eerste aanleg meteen gezegd heeft dat hij in hoger beroep wilde gaan. Hij moet dus de uitspraak gehoord hebben, ook in de ontnemingszaak. Beide appeltermijnen zijn dan ook gaan lopen.

De raadsman verklaart:

In eerste aanleg hebben de hoofdzaak en de ontnemingszaak vaak hetzelfde parketnummer. Voor een griffiemedewerker is daardoor niet altijd alles meteen zichtbaar en duidelijk, hetgeen er toe geleid kan hebben dat de griffiemedewerker onjuiste informatie heeft gegeven. (...)”

5. Voor zover voor de beoordeling van het middel van belang heeft het Hof in zijn bestreden arrest het volgende overwogen:

“Ontvankelijkheid van het hoger beroep

De veroordeelde is bij vonnis van de Rechtbank 's-Hertogenbosch van 21 maart 2011 bij verstek veroordeeld in de strafzaak onder parketnummer 01-850031-10. Tegen dit vonnis heeft veroordeelde op 28 april 2011 hoger beroep ingesteld. In het tegen dit vonnis ingestelde hoger beroep is de veroordeelde bij arrest van dit hof van 4 september 2012 wegens termijnoverschrijding niet-ontvankelijk verklaard.

Op 21 maart 2011 heeft de Rechtbank 's-Hertogenbosch eveneens vonnis gewezen in de ontnemingszaak tegen de veroordeelde waaraan hetzelfde parketnummer is toegekend. Ook tegen dit vonnis heeft de veroordeelde op 28 april 2011 hoger beroep ingesteld. De veroordeelde kon volgens de wet hoger beroep instellen gedurende veertien dagen nadat zich een omstandigheid heeft voorgedaan waaruit voortvloeit dat het vonnis van de eerste rechter de veroordeelde bekend is.

Uit het onderzoek ter terechtzitting is het volgende gebleken.

In eerste aanleg zijn de strafzaak en de ontnemingszaak van de veroordeelde onder één parketnummer gelijktijdig behandeld ter terechtzitting van 21 maart 2011. De veroordeelde heeft bij de behandeling van zijn strafzaak in hoger beroep ter terechtzitting van 12 juli 2012 het volgende verklaard:

‘Ik was 2 tot 3 minuten te laat op de terechtzitting en ik mocht niets meer zeggen. Ik heb meteen gezegd dat ik in hoger beroep wilde gaan.’

Het hof leidt uit deze mededeling af dat de veroordeelde ter terechtzitting van de politierechter op 21 maart 2011 is verschenen nadat het onderzoek in beide zaken reeds was gesloten en dat de veroordeelde de beslissingen van de politierechter zijn meegedeeld, waarna de veroordeelde kenbaar heeft gemaakt hoger beroep te willen instellen. Het hof ziet geen enkele reden om te veronderstellen dat de veroordeelde op dat moment uitsluitend de beslissing in de strafzaak is meegedeeld.

Aldus heeft zich naar het oordeel van het hof op 21 maart 2011 een omstandigheid voorgedaan waaruit voortvloeit dat (ook) het vonnis van de politierechter van die datum in de ontnemingszaak de veroordeelde bekend was en diende het hoger beroep derhalve binnen veertien dagen na 21 maart te worden ingesteld. Dat levert naar het oordeel van het hof een zodanige omstandigheid op dat de veroordeelde na de uitspraak veertien dagen de tijd had om hoger beroep in te stellen.

Nu het hoger beroep eerst op 28 april 2011, en dus na het verstrijken van de genoemde termijn van

veertien dagen, is ingesteld, dient de veroordeelde in het hoger beroep niet ontvankelijk te worden verklaard.”

6. Het middel acht de beslissing van het Hof onjuist omdat het Hof bij de beoordeling niet heeft betrokken dat verdachte in eerste aanleg niet werd bijgestaan door een raadsman en dat verdachte nadat hij te kennen had gegeven hoger beroep te willen instellen niet door de rechter is ingelicht omtrent de formaliteiten die daartoe moeten worden vervuld.
7. De steller van het middel doet een beroep op HR 12 oktober 2010, ECLI:NL:HR:2010:BL7694, *NJ* 2010/585, m.nt. Buruma.^[1] Daarin overwoog de Hoge Raad:
 - “2.5. Indien duidelijk en gemotiveerd het verweer is gevoerd dat een termijn voor het instellen van een rechtsmiddel verontschuldigbaar is overschreden, is de rechter verplicht bij verwerping daarvan die beslissing uitdrukkelijk en met redenen omkleed te nemen (vgl. HR 22 mei 2005, *LJN* AR3700).
 - 2.6. Hetgeen door de verdachte is aangevoerd kan bezwaarlijk anders worden verstaan dan als een zodanig verweer. Het Hof heeft dat verweer verworpen, maar het heeft nagelaten in dit opzicht een uitdrukkelijke en gemotiveerde beslissing te geven. Voor zover het middel daarover klaagt, is het gegrond.
Opmerking verdient nog het volgende. Bij de beoordeling van het onderhavige verweer had het Hof behoren te betrekken dat de verdachte in eerste aanleg niet door een raadsman werd bijgestaan en voorts dat de wet er niet in voorziet dat een verdachte die, nadat hem op de voet van art. 381 Sv de gelegenheid is geboden om afstand te doen van het openstaande rechtsmiddel, ten overstaan van de politierechter verklaart dat hij het rechtsmiddel wenst aan te wenden, door die rechter wordt ingelicht omtrent de formaliteiten die daartoe moeten worden vervuld.”
8. Opmerkelijk is dat het Hof in het bestreden arrest wel gemotiveerd op het verweer betreffende de termijnoverschrijding ingaat, maar daarbij slechts betreft hetgeen op/na de zitting van de Rechtbank is voorgevallen en niet het telefoongesprek met ‘iemand van de Rechtbank’. Anders dan in het zojuist geciteerde arrest van de Hoge Raad wordt in cassatie thans terecht niet het standpunt ingenomen dat na de mededeling ter zitting van de Rechtbank van verdachte dat hij in beroep wenste hij ervan uit mocht gaan dat hij beroep had ingesteld. Voor zover de steller van het middel meent dat de Rechtbank die verdachte na sluiting van de zitting nog te woord stond verdachte had moeten inlichten over de formaliteiten inzake het instellen van beroep, faalt het middel, omdat volgens de Hoge Raad bepalend is dat de wet dat niet voorschrijft.
9. Mede in het licht van de omstandigheid dat verdachte bij de Rechtbank niet door een raadsman werd bijgestaan alsmede de omstandigheid dat zogenaamde ‘Rechtsmittelbelehrung’ niet is voorgeschreven, meen ik dat het Hof wel had behoren in te gaan op het telefoongesprek. Dat telefoongesprek was immers voor de verdachte kennelijk een belangrijke, zo niet de doorslaggevende reden te menen dat er nog voldoende tijd was om in beroep te gaan. De vraag is echter of de ontoereikende reactie van het Hof hier fataal is. Op zijn minst is het niet volstrekt onbegrijpelijk dat het Hof de informatie rond het telefoongesprek zo vaag oordeelde dat het geen aanleiding zag er veel woorden aan vuil te maken. Het Hof heeft wel enig onderzoek gedaan. Immers op doorvragen kan de verdachte niet antwoorden met wie en wanneer is gebeld. Hetgeen daarop in het proces-verbaal van de zitting nog volgt is niet eenduidig. Verdachte meent dat er sprake is van een misverstand. Bedoelt hij daarmee dat er een misverstand was bij hemzelf of bij degene van de Rechtbank met wie hij heeft gebeld? Bovendien zegt hij dat er iets is tussengekomen. Dat betekent niet zonder meer dat iets heeft verhinderd dat hij tijdig hoger beroep heeft ingesteld, maar het kan in de context heel goed betekenen dat hij niet onmiddellijk na het telefoongesprek beroep heeft ingesteld, omdat er iets tussen is gekomen. De slotsom is dat er te veel onduidelijkheid is over de feitelijke toedracht om te concluderen dat het achterwege blijven van respons inzake het telefoongesprek niet fataal is, omdat de door het Hof vastgestelde feiten voor zich spreken.
- 10 Het eerste middel slaagt.

Uitspraak

2. Beoordeling van het eerste middel

2.1. Het middel klaagt dat het Hof ten onrechte bij zijn oordeel dat de betrokkene niet-ontvankelijk dient te worden verklaard in het hoger beroep, niet heeft betrokken dat de betrokkene in eerste aanleg niet door een raadsman werd bijgestaan en de wet niet erin voorziet dat een betrokkene, die ten overstaan van de rechter heeft verklaard het rechtsmiddel van hoger beroep te willen instellen, door de rechter wordt ingelicht omtrent de formaliteiten die daartoe moeten worden vervuld.

2.2. Het Hof heeft de betrokkene niet-ontvankelijk verklaard in het hoger beroep en daartoe het volgende overwogen:

“De veroordeelde is bij vonnis van de Rechtbank 's-Hertogenbosch van 21 maart 2011 bij verstek veroordeeld in de strafzaak onder parketnummer 01-850031-10. Tegen dit vonnis heeft veroordeelde op 28 april 2011 hoger beroep ingesteld. In het tegen dit vonnis ingestelde hoger beroep is de veroordeelde bij arrest van dit hof van 4 september 2012 wegens termijnoverschrijding niet-ontvankelijk verklaard.

Op 21 maart 2011 heeft de Rechtbank 's-Hertogenbosch eveneens vonnis gewezen in de ontnemingszaak tegen de veroordeelde waaraan hetzelfde parketnummer is toegekend. Ook tegen dit vonnis heeft de veroordeelde op 28 april 2011 hoger beroep ingesteld.

De veroordeelde kon volgens de wet hoger beroep instellen gedurende veertien dagen nadat zich een omstandigheid heeft voorgedaan waaruit voortvloeit dat het vonnis van de eerste rechter de veroordeelde bekend is.

Uit het onderzoek ter terechtzitting is het volgende gebleken.

In eerste aanleg zijn de strafzaak en de ontnemingszaak van de veroordeelde onder één parketnummer gelijktijdig behandeld ter terechtzitting van 21 maart 2011.

De veroordeelde heeft bij de behandeling van zijn strafzaak in hoger beroep ter terechtzitting van 12 juli 2012 het volgende verklaard:

‘Ik was 2 tot 3 minuten te laat op de terechtzitting en ik mocht niets meer zeggen. Ik heb meteen gezegd dat ik in hoger beroep wilde gaan.’

Het hof leidt uit deze mededeling af dat de veroordeelde ter terechtzitting van de politierechter op 21 maart 2011 is verschenen nadat het onderzoek in beide zaken reeds was gesloten en dat de veroordeelde de beslissingen van de politierechter zijn meegedeeld, waarna de veroordeelde kenbaar heeft gemaakt hoger beroep te willen instellen. Het hof ziet geen enkele reden om te veronderstellen dat de veroordeelde op dat moment uitsluitend de beslissing in de strafzaak is meegedeeld.

Aldus heeft zich naar het oordeel van het hof op 21 maart 2011 een omstandigheid voorgedaan waaruit voortvloeit dat (ook) het vonnis van de politierechter van die datum in de ontnemingszaak de veroordeelde bekend was en diende het hoger beroep derhalve binnen veertien dagen na 21 maart te worden ingesteld.

Dat levert naar het oordeel van het hof een zodanige omstandigheid op dat de veroordeelde na de uitspraak veertien dagen de tijd had om hoger beroepen in te stellen.

Nu het hoger beroep eerst op 28 april 2011, en dus na het verstrijken van de genoemde termijn van veertien dagen, is ingesteld, dient de veroordeelde in het hoger beroep niet ontvankelijk te worden verklaard.”

2.3. Het middel steunt op de opvatting dat de Politierechter de betrokkene, die geen raadsman had en te kennen had gegeven hoger beroep te willen instellen, had moeten inlichten over de formaliteiten die daartoe vervuld moeten worden. Die opvatting is niet juist. Zoals het Hof heeft vastgesteld, is de betrokkene door de Politierechter bij verstek veroordeeld en is hij, toen hij zich na afloop van de behandeling van zijn zaak in de zittingszaal had gevoegd, door de Politierechter geïnformeerd over de gedane uitspraak. In het onderhavige geval was dus niet de situatie aan de orde — waarop HR 12 oktober 2010, ECLI:NL:HR:2010:BL7694 (*NJ* 2010/585, m.nt. Y. Buruma; *red.*) ziet — dat de betrokkene op de voet van art. 381 Sv de gelegenheid werd geboden om afstand te doen van het openstaande

rechtsmiddel en naar aanleiding daarvan verklaarde in hoger beroep te willen gaan.

2.4. Het middel is tevergeefs voorgesteld.

3. Beoordeling van het tweede middel

Het middel kan niet tot cassatie leiden. Dit behoeft, gezien art. 81, eerste lid, RO, geen nadere motivering nu het middel niet noopt tot beantwoording van rechtsvragen in het belang van de rechtseenheid of de rechtsontwikkeling.

4. Beslissing

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Noot

Auteur: N. Rozemond

1. In dit arrest staat de reikwijdte ter discussie van het arrest van de Hoge Raad van 12 oktober 2010, *NJ* 2010/585, m.nt. Y. Buruma. In de zaak uit dat arrest werd de verdachte op 3 juli 2007 door de politierechter veroordeeld voor hennepeteelt. De politierechter deelde de verdachte mee dat hij op de zitting afstand kon doen van het rechtsmiddel van hoger beroep (art. 381 lid 1 Sv). De verdachte verklaarde daarop tegenover de politierechter dat hij in hoger beroep ging. Vervolgens stelde hij dat hoger beroep te laat in, dat wil zeggen niet binnen veertien dagen na de einduitspraak (art. 408 lid 1 Sv), maar meer dan een half jaar later (op 24 januari 2008). Bij het Hof 's-Hertogenbosch voerde de verdachte aan dat hij dacht dat zijn verklaring bij de politierechter voldoende was. Later had hij contact gehad met zijn raadsman die hem vertelde dat dat niet het geval was. Het hof verklaarde het hoger beroep niet-ontvankelijk zonder in te gaan op het verweer van de verdachte (die in hoger beroep niet werd bijgestaan door een raadsman, zie punt 7 van de conclusie van A-G Vellinga). De Hoge Raad formuleerde in het arrest allereerst een algemeen uitgangspunt: indien duidelijk en gemotiveerd het verweer is gevoerd dat een termijn voor het instellen van een rechtsmiddel verontschuldigbaar is overschreden, dan is de rechter verplicht om bij verwerping van dat verweer zijn beslissing uitdrukkelijk en met redenen omkleed te nemen (de Hoge Raad verwees daarbij naar HR 22 mei 2005, ECLI:NL:HR:2005:AR3700). De Hoge Raad beschouwde de verklaring van de verdachte in hoger beroep als zo'n duidelijk en gemotiveerd verweer. De Hoge Raad voegde daaraan toe dat de verdachte bij de politierechter niet werd bijgestaan door een raadsman en de wet er niet in voorziet dat de politierechter de verdachte inlicht omtrent de vereiste formaliteiten wanneer de verdachte verklaart dat hij een rechtsmiddel wil instellen. Het hof had deze twee factoren behoren te betrekken bij zijn beoordeling van het verweer dat de termijnoverschrijding verontschuldigbaar was (zie ook HR 22 februari 2011, ECLI:NL:HR:2011:BO6742). In zijn noot betoogde Buruma dat het arrest een bijzondere zorgplicht lijkt te formuleren voor rechters in eerste aanleg om misvattingen over beroepsmogelijkheden te voorkomen bij veroordeelden die niet door een raadsman worden bijgestaan (zie punt 2 en 4 van de noot van Buruma). Het is echter ook mogelijk om een minder vergaande conclusie uit het arrest te trekken. De Hoge Raad herhaalde een eerder geformuleerde motiveringsplicht voor de rechter die in hoger beroep het verweer verwerpt dat een termijnoverschrijding verontschuldigbaar is. Bij die motivering moet de rechter in hoger beroep de omstandigheid betrekken dat de wet niet voorschrijft dat de verdachte op de zitting in eerste aanleg wordt voorgelicht omtrent de vereiste formaliteiten (zie punt 3 van de noot van Buruma). Het gaat er juist om dat de afwezigheid van een wettelijke informatieplicht een relevante factor is voor het beoordelen van een verweer van de verdachte in hoger beroep dat een termijnoverschrijding verontschuldigbaar is. Daarin kan wel een aansporing voor politierechters worden gelezen om de voorlichting over de formaliteiten toch te geven, ook al verplicht de wet daartoe niet. Door adequate voorlichting kunnen politierechters voorkomen dat verdachten op verontschuldigbare wijze de wettelijke beroepstermijn overschrijden (zie punt 15 van de conclusie van A-G Knigge bij het arrest van 22 februari 2011, ECLI:NL:PHR:2011:BO6742).
2. In het arrest van 9 september 2014 overweegt de Hoge Raad dat de opvatting niet juist is dat de politierechter

de betrokkene had moeten inlichten over de vereiste formaliteiten (overweging 2.3). De verdachte had tegenover de politierechter wel te kennen gegeven dat hij in hoger beroep wilde, maar dat had hij niet op de zitting gedaan. Hij was immers te laat voor de zitting en hij was al bij verstek veroordeeld toen hij de zittingszaal betrad. Op dat moment heeft de politierechter hem kennelijk meegedeeld dat hij was veroordeeld, waarop de verdachte meteen heeft gezegd dat hij in hoger beroep zou gaan. Het feit dat de zitting gesloten was, is in de ogen van de Hoge Raad een relevant verschil met de zaak uit het arrest van 12 oktober 2010. In die zaak was de verdachte wel op de zitting aanwezig en werd hem door de politierechter meegedeeld dat hij afstand van rechtsmiddel kon doen, waarop hij verklaarde dat hij in hoger beroep wilde gaan. Door de formele mededeling van de politierechter dat hij afstand van rechtsmiddel kon doen, ontstond bij de verdachte kennelijk het misverstand dat hij met zijn verklaring op de zitting tegenover de politierechter hoger beroep instelde en dat was ook de kern van zijn verweer in hoger beroep. Deze formele setting ontbrak bij de verdachte die te laat op de zitting kwam.

De verdachte heeft in hoger beroep ook niet het verweer gevoerd dat hij ervan uitging dat zijn verklaring na afloop van de zitting tegenover de politierechter voldoende was om hoger beroep in te stellen. Zijn verklaring in hoger beroep hield in dat hij telefonisch contact had opgenomen met 'iemand van de rechtbank 's-Hertogenbosch' om door te geven dat hij in hoger beroep wilde gaan. Uit deze verklaring blijkt dat bij de verdachte niet het misverstand leefde dat hij bij de politierechter hoger beroep had ingesteld. De functionaris van de rechtbank zou tegenover de verdachte hebben verklaard 'dat dat niet meteen hoefde te gebeuren' en dat de verdachte 'altijd nog later hoger beroep kon instellen'. De verdachte weet op de zitting bij het hof niet te melden wanneer hij heeft gebeld en met wie. Verder verklaart de verdachte dat er kennelijk sprake is geweest van een misverstand en dat 'er iets is tussengekomen' zodat hij uiteindelijk op 28 april 2011 hoger beroep heeft ingesteld. De verdachte verkeerde toen in de veronderstelling dat hij nog op tijd was (de zitting van de politierechter was op 21 maart 2011).

Het gevolg van het ontbreken van een analogie met de zaak uit het arrest van 12 oktober 2010 is dat de Hoge Raad het cassatiemiddel eenvoudig kan verwerpen: het cassatiemiddel voert als relevante factoren voor de beoordeling van de ontvankelijkheid van het hoger beroep het gegeven aan dat de verdachte bij de politierechter niet werd bijgestaan door een raadsman en dat de wet niet voorziet in een inlichtingenplicht voor het geval dat de verdachte tegenover de rechter verklaart dat hij hoger beroep wil instellen. Die factoren zijn in dit geval niet relevant omdat de verdachte bij verstek is veroordeeld en hem niet is medegedeeld dat hij afstand van rechtsmiddel kon doen. Het is daarom in dit geval niet mogelijk dat door een dergelijke mededeling bij de verdachte het misverstand zou zijn ontstaan dat hij met een verklaring op de zitting tegenover de politierechter hoger beroep heeft ingesteld (zie punt 21 van de conclusie van A-G Hofstee, ECLI:NL:PHR:2014:699, bij HR 8 juli 2014, ECLI:NL:HR:2014:1612, zie ook HR 22 februari 2005, ECLI:NL:HR:2005:AR3700: de verdachte deelt al voor het requisitoir mee dat hij in hoger beroep gaat).

3. Het telefoongesprek met iemand van de rechtbank vormt niet de kern van het cassatiemiddel. A-G Vegter betoogt in zijn conclusie echter dat dat telefoongesprek juist wel de kern van het verweer bij het Hof 's-Hertogenbosch was en dat het hof onvoldoende op die factor is ingegaan. Het hof heeft hierover wel vragen gesteld aan de verdachte, maar er is te veel onduidelijkheid blijven bestaan over de feitelijke toedracht omtrent het telefoongesprek. Daarom slaagt het middel volgens de A-G, die daarbij ook de factoren betreft dat de verdachte bij de politierechter niet door een raadsman werd bijgestaan en dat niet bij wet is voorgeschreven dat de politierechter de verdachte informeert over de formaliteiten van het hoger beroep (zie punt 9 van zijn conclusie), hoewel die factoren niet relevant lijken te zijn omdat de verdachte in dit geval niet op de zitting is verschenen.

Een probleem met de visie van Vegter is ook dat de raadsman van de verdachte bij het hof over het telefoongesprek en de verontschuldigbaarheid van de termijnoverschrijding geen duidelijk en gemotiveerd verweer heeft gevoerd waarop het hof had moeten reageren. De kwestie die door de raadsman bij het hof aan de orde werd gesteld, betrof de vraag of de verdachte op de hoogte was van de ontnemingsvordering waarover de politierechter op 21 maart 2011 een beslissing nam (de akte van betekening van deze vordering ontbrak in het dossier). Het standpunt van de raadsman was dat de verdachte niet op de hoogte was van de beslissing in de ontnemingszaak en dat daarom in deze zaak een andere beroepstermijn gold dan in de hoofdzaak. De raadsman beriep zich bij het hof kennelijk niet op een verontschuldigbare termijnoverschrijding in verband met de ontnemingsvordering (dat blijkt althans niet uit het proces-verbaal van de zitting van 22 augustus 2012 en het

arrest van het hof). Het hof was niet verplicht om ambtshalve te onderzoeken of de termijnoverschrijding verschoonbaar was (HR 1 juli 2014, ECLI:NL:HR:2014:1575).

Het hof heeft het standpunt verworpen dat de verdachte niet op de hoogte was van de beslissing in de ontnemingszaak. Het hof gebruikte daarbij de verklaring van de verdachte dat de politierechter hem zijn beslissingen heeft meegedeeld. Het hof ging ervan uit dat de verdachte niet alleen op de hoogte was van de beslissing in de strafzaak, maar ook van de beslissing inzake de ontnemingsvordering, waardoor ook voor deze beslissing de beroepstermijn van veertien dagen gold. Het hof heeft blijkens zijn arrest de verdachte op 4 september 2012 niet-ontvankelijk verklaard in zijn hoger beroep tegen de veroordeling in de strafzaak. Het hof heeft de verdachte op 5 september 2012 niet-ontvankelijk verklaard in het hoger beroep tegen de toewijzing van de ontnemingsvordering. Het cassatieberoep heeft betrekking op die laatste niet-ontvankelijkverklaring. Dat zou kunnen verklaren waarom de Hoge Raad anders dan de A-G de verklaring van de verdachte over het telefoongesprek met iemand van de rechtbank buiten beschouwing laat: de raadsman bij het hof heeft daarover kennelijk geen verweer gevoerd en ook het cassatiemiddel voert niet aan dat het hof ten onrechte aan een verweer in verband met het telefoongesprek is voorbijgegaan. De Hoge Raad had daarom het cassatiemiddel ook kunnen verwerpen met de overweging dat de verdediging in de ontnemingszaak bij het hof geen duidelijk en gemotiveerd verweer heeft gevoerd dat de termijnoverschrijding verontschuldigbaar was en dat de door het cassatiemiddel aangevoerde argumenten irrelevant zijn voor het wel bij het hof gevoerde verweer dat de verdachte niet op de hoogte was van de ontnemingsvordering.

Het is ook de vraag of een verweer in verband met verontschuldigbare termijnoverschrijding vanwege een telefoongesprek met iemand van de rechtbank in dit geval kansrijk zou zijn geweest. Uit de rechtspraak van de Hoge Raad kan worden afgeleid dat dergelijke verweren strenger worden beoordeeld dan het verweer dat de verdachte ervan uitging dat hij op de zitting bij de politierechter hoger beroep had ingesteld na de mededeling van de politierechter dat hij afstand van rechtsmiddel kon doen. De termijnen waarbinnen hoger beroep kan worden ingesteld, zijn van openbare orde en slechts in bijzondere de verdachte niet toe te rekenen omstandigheden is een termijnoverschrijding verontschuldigbaar (zie bijvoorbeeld HR 3 december 2013, *NJ* 2014/179, HR 8 juli 2014, ECLI:NL:HR:2014:1612, HR 4 november 2014, ECLI:NL:HR:2014:3112 en HR 25 november 2014, ECLI:NL:HR:2014:3378). De verklaring van de verdachte dat hij met iemand van de rechtbank heeft gebeld die zei dat het wel later kon en dat er vervolgens iets tussen kwam, voldoet wellicht niet aan dat criterium. Dat zou kunnen verklaren waarom de raadsman van de verdachte hierover bij het hof geen duidelijk en gemotiveerd verweer heeft gevoerd, maar het was gelet op de conclusie van A-G Vegter wel het proberen waard geweest (zie ook HR 20 december 1994, *NJ* 1995/253, HR 24 maart 1998, *NJ* 1998/482, HR 4 mei 2004, *NJ* 2004/462, HR 21 juni 2005, ECLI:NL:HR:2005:AT4371, HR 10 oktober 2006, ECLI:NL:HR:2006:AX8680).

Voetnoten

Voetnoten

[1.] Zie ook HR 22 februari 2011, ECLI:NL:HR:2011:BO6742.